

Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger Helse Midt-Norge RHF 2022

Innledning

Spesialisthelsetjenesten ønsker å være en tjeneste som belaster klima og naturmangfoldet i minst mulig grad. Vi skal være åpne om prioriteringer og hvordan ressursene utnyttes og vi skal sørge for at alle som jobber hos oss eller hos våre leverandører ivaretas og sikres anstendige arbeidsforhold. Spesialisthelsetjenesten skal prioritere og fatte beslutninger i et bærekraftsperspektiv som favner hele bredden i samfunnsansvaret.

En aktsomhetsvurdering er en arbeidsmetode for å kartlegge og gjøre greie for hvilke negative konsekvenser virksomheten har for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Gjennomføring av aktsomhetsvurderinger er en forventning fra myndigheter, FN og OECD og er i Norge lovpålagt gjennom åpenhetsloven. Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmenheten tilgang på informasjon.

Styret i Helse Midt-Norge RHF har vedtatt *Spesialisthelsetjenestens rammeverk for samfunnsansvar* som klargjør hvilke rammer/føringer som gjelder for området og hvordan spesialisthelsetjenesten arbeider med samfunnsansvaret, herunder oppfølging av statens forventninger til ansvarlig virksomhet. Det er videre utarbeidet *Regionale retningslinjer for samfunnsansvar i Helse Midt-Norge* som beskriver hvordan rammeverket implementeres i Helse Midt-Norges styringssystemer samt *Prosedyre for aktsomhetsvurderinger i Helse Midt-Norge RHF*. Helse Midt-Norge gjennomfører aktsomhetsvurderinger i henhold til United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights og OECDs metodikk og modell for aktsomhetsvurderinger.

Helse Midt-Norges retningslinjer og rutiner for å ivareta kravene i åpenhetsloven beskrives i det nasjonale rammeverket og de regionale retningslinjene, samt i prosedyren for aktsomhetsvurderinger.

Aktsomhetsvurderinger i Helse Midt-Norge

Følgende trinn inngår i aktsomhetsvurderingsprosessen i Helse Midt-Norge RHF som er i henhold til OECDs metodikk:

- Forankre ansvarlighet
- Kartlegg og vurder faktisk og potensiell negativ påvirkning knyttet til virksomheten
- Stans, forebygg eller reduser negativ påvirkning
- Overvåk gjennomføring og resultater
- Kommuniser hvordan påvirkning er håndtert
- Sørg for, eller samarbeid om, gjenoppretting og klageordninger

Trinn 1: Forankring

Styret har det øverste ansvaret for at Helse Midt-Norge RHF har implementert og operasjonalisert Åpenhetsloven. Dette innebærer at ansvar for arbeidet med aktsomhetsvurderinger er tydelig plassert i organisasjonen, at Helse Midt-Norge RHF har etablert en prosedyre for å behandle forespørsler om informasjon om aktsomhetsvurderingene og at den årlige redegjørelsen for aktsomhetsvurderingene publiseres på Helse Midt-Norges nettsider.

Administrerende direktør har plassert det overordnede ansvaret for Samfunnsansvar i Organisasjonsavdelingen.

Sykehusinnkjøp HF er innkjøpssentral i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser. Sykehusinnkjøp HF arbeider etter Policy for samfunnsansvar som bidrar til å ivareta følgende: «Helseforetaket skal sørge for at anskaffelsene skjer på korrekt og samfunnsansvarlig måte. Helseforetaket skal være en pådriver for etisk handel og miljøvennlige innkjøp.»

Organisasjonsavdelingen har ansvar for at det utarbeides en årlig handlingsplan for samfunnsansvar basert på risikovurderinger.

Trinn 2: Risikokartlegging

Aktsomhetsvurderingene er gjort basert på en risikovurdering av virksomheten. Organisasjonsavdelingen har ansvar for at det gjennomføres risikovurderinger minst årlig, eller ved behov dersom endringer i samfunnet, leverandørmarkedet eller øvrige relevante faktorer inntreffer. *Regionalt rammeverk for risikostyring i Helse Midt-Norge* benyttes i arbeidet med risikovurderingene.

Risikovurderingen er gjort basert på en systematisk gjennomgang av leverandørporteføljen og gjennomgang av virksomheten ved bruk av OECD sitt ansvarlighetskompass.

Følgende kriterier ligger til grunn for prioritering av tiltak:

- Kunnskap om risiko (Land/bransje/produkt)
- Grad av risiko
- Volum/omfang
- Rammeavtale vs engangskjøp
- Kritisk viktig produkt/tjeneste
- Produksjonsprosess
- Ressurser og kompetanse
- Bransjer/sektorer vi ikke har kunnskap om

I henhold til Helse Midt-Norge RHF's prosedyre for aktsomhetsvurderinger er risikovurderingen gjort med utgangspunkt i DFØs høyrisikoliste: [Høyrisikolisten | Anskaffelser.no](https://helse-midt.no/hoyrisikoliste).

Følgende områder er ifølge DFØs høyriskoliste identifisert som risikoområder i Helse Midt-Norge RHF sin anskaffelsesportefølje:

Område	Risiko	Vurdering
Kontorrekvisita	middels høy til høy risiko	Innkjøp gjøres i henhold til rammeavtale. Rammeavtale er inngått av Sykehusinnkjøp som ivaretar aktsomhetsvurdering og leverandørdialog.
Møbler	lav til høy risiko	Innkjøp gjøres i henhold til rammeavtale. Rammeavtale er inngått av Sykehusinnkjøp som ivaretar aktsomhetsvurdering og leverandørdialog.
Mat og drikke (importerte produkter med annet opprinnelsesland enn Norge – hovedsakelig kaffe)	middels høy til svært høy risiko	Innkjøp gjøres i henhold til rammeavtale. Rammeavtale er inngått av Sykehusinnkjøp som ivaretar aktsomhetsvurdering og leverandørdialog.

Anskaffelsene av disse områdene er av lite omfang og gjøres i henhold til inngåtte rammeavtaler med bransjer og sektorer vi kjenner til og har kunnskap om.

For anskaffelser som gjennomføres i regi av Sykehusinnkjøp HF, gjennomfører Sykehusinnkjøp HF aktsomhetsvurderinger. Sykehusinnkjøp HF behandler forespørsler om informasjon om aktsomhetsvurderinger for anskaffelser gjort av dem.

En betydelig andel av anskaffelsene som gjøres i Helse Midt-Norge RHF består av anskaffelser av helsetjenester som leveres av norske leverandører. Omfanget tilsier at vi har prioritert å vie dette området særlig oppmerksomhet i arbeidet med risikovurderinger, selv om denne kategorien ikke er angitt i DFØs høyriskoliste. Helse Midt-Norge RHF har utarbeidet sjekklister for hva avtalene med leverandørene av helsetjenestene skal inneholde og hvilke krav som skal stilles. Kravene inkluderer krav til ivaretagelse av samfunnsansvar og våre leverandører skriver under våre etiske kontraktskrav. Leverandører innen prioriterte områder følges opp gjennom avtaleforvaltning. Likevel viser en gjennomgang av sjekklisene at kravene kan spesifiseres og skjerpes ytterligere for å sikre at våre leverandører ikke bidrar til negative konsekvenser for menneskerettigheter, samfunn og miljø.

En gjennomgang av egen virksomhet avdekker også et behov for å samle og gjøre tilgjengelig styringsdokumenter, maler, avtaler og rapporter på samfunnsansvarsområdet for ansatte og eksterne.

Helse Midt-Norge har gjennom flere år arbeidet systematisk mot felles nasjonale klima- og miljømål. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for klima og miljø i Helse Midt-Norge.

For å redusere risiko er følgende tiltak satt på Helse Midt-Norge RHF sin handlingsplan for samfunnsansvar:

Tiltak	Ansvarlig	Frist
Revidere sjekklis for avtaler	Organisasjon og Helsefag	31.12.23

Utarbeide Code of conduct som skal ligge ved alle avtaler	Organisasjon og Helsefag	31.12.23
Samle og strukturere informasjon om Helse Midt-Norges arbeid med samfunnsansvar på eksterne nettsider	Organisasjon og Kommunikasjon	15.06.23

Trinn 3: Tiltak for å stanse, redusere og forebygge

Basert på risikovurderingen er det identifisert tiltak og utarbeidet en handlingsplan for å redusere risiko som er forankret i ledelsen i Helse Midt-Norge RHF.

Det er ikke identifisert faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser gjennom våre aktsomhetsvurderinger men vi har identifisert forbedringsområder når det gjelder prosedyrer for oppfølging og sjekklistene for avtaler.

Trinn 4: Overvåking av effekt og resultater

Organisasjonsavdelingen har ansvar for årlig evaluering av tiltak i handlingsplanen og redegjørelse av evalueringen. Evaluering inkluderer informasjon fra Sykehusinnkjøp HF og eventuelt Sykehusbygg HF.

Trinn 5: Kommunikasjon

Helse Midt-Norge RHF publiserer redegjørelse for aktsomhetsvurderingene offentlig på våre nettsider.

Trinn 6: Gjenoppretting

Klager meldes via postmottak til Helse Midt-Norge RHF. Organisasjonsavdelingen behandler klager i henhold til statlige retningslinjer for saksbehandling. Der Sykehusinnkjøp HF eller Sykehusbygg HF er ansvarlig for anskaffelsen vil disse håndtere klager og gjenoppretting i dialog med helseforetak og regionale helseforetak.